

SPRAWY TOWARZYSTWA.

I. Posiedzenie Zarządu głównego we Lwowie.

Drugie posiedzenie odbyło się 6 maja. Obecni pp.: Bal, dr Kalina, Klemensiewicz, ks. Krechowicz, Siwak, dr Studziński i dr Zdziarski. Przewodniczył prezes Tow.

1) Uchwalono cenę książki Gommeo »Folklor« obniżyć do 1 korony, oraz poczynić starania, ażeby nakład się rozszedł.

2) Omówiono wyczerpująco sprawę dalszego rozwoju Tow.

3) Postanowiono dać Tow. dla popierania nauki polskiej wydawnictwa i komplety »Ludu« na rzecz mających powstać prowincjonalnych bibliotek.

4) Uchwalono zasadę, ażeby niezamożnym stowarzyszeniom dawać »Lud«, jeśli one przystąpią w charakterze członków, po niższej wkładce w wysokości 2 kor.

II. Posiedzenia naukowe.

Pierwsze posiedzenie naukowe odbyło się 6 maja, na którym p. Kazimierz Mokłowski odczytał pracę »O metodzie badań sztuki ludowej«. Ponieważ odczyt ten będzie w całości wydrukowany w najbliższym zeszycie »Ludu«, przeto nie podajemy jego streszczenia. W ożywionej dyskusji wzięli udział pp.: Bal, dr Kalina, ks. Krechowicz, Siwak, Wroński, dr Zdziarski i prelegent. Z niej okazała się konieczność rozszerzenia działalności Tow. na antropologię i archeologię, oraz założenia, choćby własnymi siłami, krajowego Muzeum etnograficznego.

Dr Stanisław Zdziarski
sekretarz.

Dr Antoni Kalina.
prezes.

III. Oddział w Chrzanowie.

Dwunaste posiedzenie Zarządu oddziału odbyło się dnia 28 lutego 1904 w Chrzanowie pod przewodnictwem prof. Br. Gustawicza.

Obecni pp.: Borowiecka, Polaczek, Rzeszódko, tudzież jako goście pp.: Zontek Adolf, okr. inspektor szkół, Dąbrowski Tomasz, Wojnowski Stanisław i Słotwiński Eugeniusz.

1) Załatwiono sprawy administracyjne.

2) Do Oddziału przystąpił jako członek zwyczajny p. Adolf Zontek, c. k. okr. inspektor szkół w Chrzanowie; wykreślono 2 członków; Oddział liczy więc 22 członków.

3) Uchwalono odbyć IV. walne zgromadzenie 24 kwietnia 1904 r. w Chrzanowie.

4) Oddziałowy zbiór muzealny powiększył się o 22 kart ilustrowanych typów ludowych z Ostrołęki, Myszynca, Garbowa lubelskiego, Konopnicy, Kujawskiego, Miechowskiego i Nałęczowskiego, następnie o 24 kart ilustr. widoków z okolic Krzeszowic, 10 fotografii typów ludowych z ziemi Seklerów (według zdjęć prof. Gustawicza), tak że ten zbiór liczy książek i broszur 35, kart ilustr. 693, fotografii 16, przedmiotów przemysłu domowego 53, pisanek 6.

5) Przewodniczący odczytał z obszerniejszej swej pracy ludoznawczej o Łużycach, gdzie bawił w latach 1900 i 1902 podczas feryj, rzecz p. t. „*Przyroda w wierzeniach, przesądach i podaniach Serbów dolnołużyckich*“, a mianowicie o zwierzętach ssących, ptakach, gadach i płazach. Dokończenie nastąpi na najbliższem posiedzeniu Zarządu.

S. Polaczek m. p.
sekretarz.

Br. Gustawicz m. p.
przewodniczący.

Czwarte Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 24-go kwietnia 1904 o godz. 5 po połd. w Chrzanowie w budynku szkolnym, przy liczny udziałem tak członków, jak i gości pod przewodnictwem prof. Br. Gustawicza. Protokół prowadził sekretarz Oddziału p. St. Polaczek.

I. Przewodniczący stwierdziwszy, iż w myśl § 24 statutu Tow.-a ludozn. liczba członków obecnych wystarcza do prawomocności mających zapaść uchwał, po krótkim zagajeniu wspominał w gorących słowach o stracie dwóch członków przez śmierć, tj.: ś. p. Wandy Leginowej i Józefa Krzystka, i wzywał obecnych do oddania czci zmarłym przez powstanie.

II. Sekretarz p. St. Polaczek odczytał sprawozdanie z czynności Zarządu. Z rokiem 1903 chrzanowski Oddział ukończył 4 lata swego istnienia, jak w pierwszych dwu latach, tak i w ubiegłym dwuletnim okresie czasu starał się Zarząd przede wszystkim w myśl § 2 statutu Tow.-a ludozd. i § 3 regu-

laminu dla Oddziałów tego Tow.-a, jakoteż w myśl uchwał powziętych na posiedzeniach swych, o pozyskanie większej liczby członków, jakoteż obszerniejszego materiału ludoznawczego za pośrednictwem nauczycieli powiatów chrzanowskiego i bialskiego, a to na podstawie kwestyonaryuszów trzykrotnie rozestanych. Nadzieje spodziewanego plonu zawiodły, bo do materiałów uzyskanych w latach 1900 i 1901, odnoszących się do osad: Buczyna, Chełmek, Czerna, Długoszyn, Filipowice, Jeleń, Krzeszowice, Paczołtowiec i Regulice zgoła nic nie przybyło. Chociażby się do tego materiału dołączyło materiał zebrany przez przewodniczącego i sekretarza Oddziału, nie można jeszcze przystąpić do opisu geo-etnograficznego Chrzanowszczyzny, nie chcąc się narazić na zarzut niedokładności i pobieżności. Zarząd żywi atoli nadzieję, że i z innych miejscowości powiatu chrzanowskiego nauczyciele i osoby życzliwe sprawie ludoznawczej nie omieszkają nadesłać odpowiedzi na udzielone w swoim czasie kwestyonaryusze. »Nam ludoznawcom w zbieraniu materiałów ludoznawczych, do czego tylko ochoty i zamiłowania potrzeba, spieszyć się wypada; grunt bowiem codzień usuwa się z pod nóg, a fale oświaty i postępu co chwila porywają i pochłaniają częstkę brzegu, na którym spoczywają pamiątki i przeżytki przeszłości; czego dziś, jutro nie ocalimy, to na zawsze w otchłaniach czasu utonie. Rażno więc i zgodnie pracujmy, bo wkrótce może być zapóźno, a wtedy z żalem i wstydem powiedziećbyśmy musieli: Mądry Polak po szkodzi«!

Wspomnieć wypada, że w r. 1902 przewodniczący Oddziału podczas pobytu swego na Łużycach dolnych i górnych w czasie feryj zebrał bardzo obszerny materiał ludoznawczy, dotyczący Łużyczan, zamieszkałych nad średnią i dolną Sprewą. Oprócz tego w r. 1903 zebrał tenże również obfity materiał ludoznawczy z Czorsztyna i Pienin, tudzież północnego Spisza, przytykającego do Pienińszczyzny

Bardzo ciekawy zbiór pieśni ludu śląskiego ze wsi Istebnego w Księstwie cieszyńskim złożył do zbiorów naszego Oddziału na ręce przewodniczącego p. Józef Duda, uczeń kl. VIII gimnazjum Sobieskiego w Krakowie. Zbiór ten zawiera na 240 stronicach pieśni »nabożeńskie«, o boju, niewdzięczności, służbie, miłości, myśliwstwie, tudzież weselne i pasterskie, skreślone w narzeczu ludowem. Opracowania i uporządkowania tego zbioru podjął się prof. Gustawicz.

Również w ubiegłym okresie czasu w celu zaznajomienia szerszego ogółu z celami i pracami Towarzystwa ludoznawczego odbyły się dwa posiedzenia naukowe, jedno w Chrzanowie, drugie w Brzezince pod Oświęcimem, na których wśród licznie zebranych członków Oddziału i gości, przewodniczący miał odczyty a) Z życia Seklerów, b) O lasach, gajach i drzewach świętych.

Dla ożywienia ruchu i podniesienia żywotnej łączności i skuteczniejszej działalności pragnął Zarząd w ubiegłym czasie urządzić wycieczkę towarzyską w uroczę okolice powiatu chrzanowskiego, a mianowicie do Lipowca i Alwerni. Wszelako zimna i dżdżysta pora w maju, czerwcu i lipcu z. r. stały na przeszkodzie urzeczywistnieniu powziętych uchwał.

Na posiedzeniach Zarządu, których w ubiegłym okresie było trzy, omawiano i załatwiano sprawy bieżące, tak administracyjne jak i naukowe. Na jednym z tych posiedzeń przewodniczący Oddziału odczytał ciekawą rzecz o Zgorzelcu, mieście na pruskich Łużycach górnych.

W końcu Zarząd nie zapomniał w ubiegłym czasie o rozszerzeniu i powiększeniu oddziałowego muzeum ludoznawczego i biblioteki. Zbiór ten z końcem roku 1903 liczył: a) książek i broszur 35, b) kart ilustrowanych, widoków i typów ludowych 693, c) fotografii 16, d) pisanek 6, e) przedmiotów przemysłu domowego 53. Są to dary złożone przez pp. Br. Gustawicza, Polaczka i S. Barabasza z Warszawy, tudzież przez krakowskie Towarzystwo oświaty ludowej.

Z końcem roku 1903 Oddział liczył członków 21. — Sprawozdanie to przyjęło Walne Zgromadzenie do zatwierdzającej wiadomości.

III. P. St. Polaczek w zastępstwie chorego skarbnika p. Tekli Borowieckiej, odczytał sprawozdanie kasowe a na wniosek p. Br. Janickiego, członka komisji kontrolującej, udzielono skarbnikowi absolutorium.

IV. Przez aklamację wybrano prezesem: prof. Br. Gustawicza, wiceprezesem p. insp. Adolfa Zonteka, a członkami Zarządu pp.: Teklę Borowieką, Michała Makucha, Józefa Pietrzykowskiego, Stanisława Polaczka i Stanisława Rreszódkę. W skład komisji kontrolującej weszli pp. Bronisław Janicki i Jan Furdzik.

V. Walne Zgromadzenie uchwaliło prosić Zarząd główny Tow. a ludozn. o wypłaceniu 5°/_o-owej należności od wkładek członków Oddziału za rok 1902 i 1903, a w razie odmowy upoważniło skarbnika do ściągnięcia należnej kwoty z wkładek zebranych od członków.

VI. Następującym punktem Walnego Zgromadzenia był odczyt przewodniczącego p. t. »Z mitó w skandynawskich«. Prelegent opowiedziawszy zwięźle powstanie i przechowanie się skandynawskich pieśni mitologicznych w tak zwanej Eddzie starszej czyli Paemundowej, tudzież o polskiem ich tłumaczeniu przez Joachima Lelewela i Kazimierza Brodzińskiego, przytoczył mity o powstaniu świata, olbrzymów i bogów, o potopie, stworzeniu ziemi i gwiazd, słońca i księżyca, o powstaniu dnia i nocy, o stosunku dnia i nocy do słońca i księżyca, powstaniu wiatrów i rodu ludzkiego, wreszcie o zjawiskach przyrody w ciągu rodu, i każdy z tych

mitów wytłómaczył w sposób jasny i popularny ze stanowiska przyrodniczego, jakoteż z stosuków klimatycznych i położenia geograficznego kraju, w którym one powstały.

VII. W końcu sekretarz p. Polaczek zachęcił obecnych, aby idąc za przykładem niestrudzonego przewodniczącego, który z całym poświęceniem sumiennie i ochoczo pracuje na polu krajowego ludoznawstwa, miewali również odczyty na posiedzeniach Zarządu, jakoteż zbierali wszelkie materiały ludoznawcze, i w ten sposób przyczynili się do urzeczywistnienia powziętego zamiaru geo-etnograficznego pow. chrzanowskiego.

Na tem zakończono Walne Zgromadzenie o godzinie 7:30 wieczór.

St. Polaczek m. p.
sekretarz.

Br. Gustawicz m. p.
prezes.

Oddział w Podgórzu.

Dnia 27 grudnia 1903 r. odbyło się w Podgórzu walne Zgromadzenie członków oddziału pod przewodnictwem p. Seweryna Udzieli i przy współudziale 30 osób.

Sekretarz odczytał sprawozdanie z czynności za rok 1903 i wykażał, że wszystkie sekcye Oddziału w liczbie 5 odbyły w tym czasie 13 posiedzeń, na których pracowały w obranym przez siebie kierunku przy licznym i czynnym udziale Członków. Wydział odbył 2 posiedzenia, na których przyjmował i omawiał sprawozdania z czynności poszczególnych sekcyj.

Z początkiem 1903 r. liczył Oddział 68 członków, z których w ciągu roku ubyło 10 osób, przybyło natomiast także 10 osób, więc Oddział liczy obecnie znów 68 członków, którzy uiszczają razem 152 K wkładki rocznej. Wydatki Oddziału wyniosły 9:53 K.

Sprawozdanie to przyjęto do wiadomości i udzielono wydziałowi absolutorium z rachunków za rok ubiegły.

Do wydziału na rok 1904 wybrano PP.: Seweryna Udzielę, Ks. Jana Łaskiego, Bronisławę Łaską, Celinę Garbaczyńską, Kazimierza Swibę, Antoniego Miksteina, Bolesława Tynca, Feliksa Taroniego i Maksymiliana Guńkiewicza.

Następnie miał Przewodniczący p. Seweryn Udziela wykład o budownictwie ludowem w Sądeczyźnie, który ilustrował rysunkami wykonanymi na 52 dużych kartonach. Były one rozwieszane na ścianach sali i przedstawiały plany całych zagród i pojedynczych budynków, sposoby nacinania belek i stawiania ścian, szczyty dachów, otoki okien, drzwi i bramy, zamki i zasuw, malowania ścienne wewnątrz izb od dołu, wreszcie kapliczki drewniane.

Maksymilian Guńkiewicz
sekretarz.

IV. Dary do biblioteki ofiarowali:

19. Smithsonian Institution, Washington. Annual report 1901.
20. Br. Chlebowski: Słownik geograficzny. T. XV. zesz. 185.
21. J. Mazur, swoją pracę: O miłości u ludu w życiu i pieśni. Lwów. 1902.
22. W Szukiewicz swą rozprawę: Krzyże zdobne w gub. wileńskiej.
23. Dr. K. Matyás swe rozprawy: Nowy rok u ludu. Kraków. 1902.
24. Tenże: Z życia Cyganów. Lwów. 1903.
25. Tenże: Boski policyjon. Lwów. 1903.
24. Tenże: Boże Narodzenie. Kraków. 1902.
25. Tenże: Jesień. Lwów. 1903.
26. Dr. J. Polivka: Paralele narodnim pripovijetkama u Štrohalovu zborniku II. Zagreb. 1904.
27. Tenże: recenzję dzieła M. Federowskiego »Lud białoruski«.
28. Dr. St. Zdziarski: Sprawozdanie dyrekcyi Muzeum Narodowego w Krakowie za r. 1903. Kraków. 1904.
29. Muzeum Kralovstvi Českého. Zpráva za r. 1903. Praha. 1904.
30. Slovenska Matica: swe wydawnictwa:
30. Knezova Knjižnica. zesz. 10. Lublana. 1903.
31. Zabavna knjižnica. zesz. 16.
32. Letopis za r. 1903.
33. Zbornik znanstvenih in poučnih spisov. zesz. 5.
34. Dr. Er. Simonič. Slovenska bibliografija t. I.
35. Dr. K. Štreklj. Slovenske narodne pesni, zesz. 7.

do Muzeum:

1. J. Schneider: 240 sztuk pisanek z Galicji wschodniej.

